

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ЛИТВИН Андрій – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх педагогів, професійно-технічна освіта, інновації в освіті.

ВЕЛИКДАН Юлія – старший викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти та комп'ютерної графіки Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Наукові інтереси: інформаційні технології в освіті, професійна підготовка майбутніх вчителів технологій, формування ІК-компетентностей майбутніх педагогів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

LYTVYN Andrii – Candidate of Pedagogical

Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Vocational Training at Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.

Scientific interests: teacher training, vocational education, educational innovations.

VELYKDAN Yuliia – Senior lecturer, Department of Theory and Methodology of Technological Education and Computer Graphics, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.

Scientific interests: information technologies in education, professional training of future technology technicians, formation of IC competencies of future teachers.

Стаття надійшла до редакції 14.12.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.12.2025 р.

УДК 378.046:631.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-64-67

МАРИНЧЕНКО Євгеній –

доктор філософії, доцент, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва

Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9738-2778>

e-mail: marinchenko1993@ukr.net

ГАЛІСЕВИЧ Вадим –

аспірант кафедри професійної освіти та технологій

сільськогосподарського виробництва

Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

e-mail: v.halisevych@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

У статті всебічно розглянуто проблему формування здатності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності у сфері сільськогосподарського виробництва в умовах опанування навчальної дисципліни «Виробниче навчання». Показано, що сучасні трансформаційні процеси в аграрному секторі, зумовлені впровадженням високотехнологічного обладнання, цифрових систем контролю, сучасних методів технічного обслуговування та ремонту техніки, потребують оновлених підходів до професійної підготовки педагогічних кадрів. У цьому контексті виробниче навчання виступає ключовим елементом професійної освіти, який забезпечує інтеграцію фундаментальних знань, практичних умінь та інноваційного досвіду.

Розкрито зміст і завдання дисципліни, що охоплюють опанування слюсарної справи, виконання демонтажно-монтажних, регулювальних і діагностичних робіт агрегатів тракторів і автомобілів, використання контрольно-вимірювального обладнання, виявлення причин технічних несправностей і проведення ремонтних операцій різної складності. Наголошено, що формування здатності до інноваційної діяльності відбувається через освоєння технологій сучасного машинобудування, застосування інструментів цифрової діагностики, моделювання технічних процесів, роботу з новітнім обладнанням і виконання завдань професійної спрямованості.

З'ясовано, що дисципліна «Виробниче навчання» сприяє розвитку загальних і фахових компетентностей, визначених освітньою програмою: умінь приймати обґрунтовані технічні рішення, організовувати безпечні умови праці, використовувати сучасні методи технічного контролю, управляти ресурсами та виробничими процесами. Стверджується, що практикоорієнтований характер дисципліни забезпечує формування таких здатностей, як технологічна мобільність, професійна гнучкість, умінь прогнозувати виробничі ризики, застосовувати інновації у сфері ремонту й технічного обслуговування машин.

У статті доведено, що ефективність формування здатності до інноваційної діяльності залежить від актуалізації змісту виробничого навчання, урахування сучасних тенденцій розвитку аграрної техніки, удосконалення методичного супроводу, упровадження активних методів навчання, використання цифрових, віртуальних та симуляційних технологій. Окреслено перспективи подальших досліджень, пов'язаних з оптимізацією виробничого навчання, модернізацією освітнього середовища й розвитком методичної системи підготовки педагогів аграрного профілю.

Ключові слова: виробниче навчання; професійна підготовка; здатність до інноваційної діяльності; аграрне виробництво; педагог професійного навчання; професійні компетентності; технічне обслуговування; цифрова діагностика; практикоорієнтована підготовка; освітня програма.

MARYNCHENKO Yevhenii –

Doctor of Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Vocational Education and Technologies of Agricultural Production of Glukhiv National

Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9738-2778>

e-mail: marinchenko1993@ukr.net

HALISEVYCH Vadym –

PhD student at the Department of
Vocational Education and Technologies of
Agricultural Production of Glukhiv National
Pedagogical University named after
Oleksandr Dovzhenko
e-mail: v.halisevych@gmail.com

FORMATION OF FUTURE VOCATIONAL EDUCATION TEACHERS' ABILITY FOR INNOVATION ACTIVITY IN AGRICULTURAL PRODUCTION

The article comprehensively examines the issue of developing the ability of future vocational education teachers to engage in innovative activities within the field of agricultural production while mastering the academic discipline "Industrial Training." It is demonstrated that modern transformational processes in the agricultural sector, driven by the implementation of high-tech equipment, digital control systems, and advanced methods of technical maintenance and machinery repair, require updated approaches to the professional training of pedagogical staff. In this context, industrial training serves as a key component of vocational education, ensuring the integration of fundamental knowledge, practical skills, and innovative experience.

The content and objectives of the discipline are revealed, encompassing the acquisition of skills in metalworking, performing disassembly–assembly, adjustment, and diagnostic operations on tractor and automobile units, using measuring and diagnostic equipment, identifying causes of technical malfunctions, and carrying out repair operations of varying complexity. It is emphasized that the development of innovative activity abilities occurs through the assimilation of modern mechanical engineering technologies, the use of digital diagnostic tools, modelling of technical processes, working with advanced equipment, and completing profession-oriented tasks.

It is identified that the discipline "Industrial Training" contributes to developing both general and professional competencies defined by the educational program: the ability to make well-founded technical decisions, organize safe working conditions, apply contemporary methods of technical control, and manage resources and production processes. It is argued that the practice-oriented nature of the discipline ensures the formation of such abilities as technological mobility, professional flexibility, the ability to anticipate production risks, and the capacity to apply innovations in machinery repair and technical servicing.

The article demonstrates that the effectiveness of developing the ability to engage in innovative activity depends on updating the content of industrial training, considering current trends in the development of agricultural machinery, improving methodological support, implementing active teaching methods, and integrating digital, virtual, and simulation technologies. Prospects for further research are outlined, including the optimization of industrial training, modernization of the educational environment, and enhancement of the methodological system for preparing agricultural-profile teachers.

Key words: industrial training; vocational education; ability for innovative activity; agricultural production; vocational education teacher; professional competencies; technical maintenance; digital diagnostics; practice-oriented training; educational program.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний розвиток аграрної сфери супроводжується активним упровадженням цифрових, біотехнологічних та інженерно-технічних інновацій, що докорінно змінюють зміст професійної діяльності у сільськогосподарському виробництві. За таких умов особливої ваги набуває проблема формування здатності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності, адже саме педагог професійної освіти виступає ключовою ланкою у підготовці кваліфікованих робітників, спроможних ефективно працювати з новітньою технікою та технологіями.

Одним із найефективніших чинників становлення такої здатності є виробниче навчання, яке в сучасних умовах розглядається не лише як засіб формування професійних умінь, а й як простір професійно-творчої діяльності, застосування інноваційних технологій, опанування цифрових засобів аграрного виробництва та розвитку педагогічних компетентностей [3].

Особливе значення виробниче навчання має для майбутніх педагогів професійного навчання, оскільки їхня діяльність під час опанування дисципліни моделює професійну діяльність фахівців аграрного виробництва та одночасно формує їхню педагогічну компетентність. Студенти мають можливість не лише відпрацювати професійні навички, але й усвідомити специфіку організації трудового процесу, комунікації в колективі, застосування інноваційних рішень і технологій, оцінювання ефективності виробничих операцій. Це сприяє формуванню здатності майбутнього педа-

гога орієнтуватися в сучасному виробничому середовищі, прогнозувати труднощі й знаходити оптимальні шляхи їх подолання, аргументовано обґрунтовувати власні професійні рішення.

З огляду на стрімкий розвиток аграрних технологій, упровадження нових моделей технічного оснащення, цифрових сервісів та енерго-ефективних технологій, удосконалення змісту виробничого навчання стає актуальним завданням професійної освіти. Майбутній педагог має бути здатним працювати в умовах сучасного виробництва та навчати цьому інших, що вимагає оновлення змісту, методик і засобів навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційного розвитку аграрної галузі, сутності інноваційних процесів, їхнього впливу на продуктивність та ефективність виробництва широко розкриті в дослідженнях українських учених, зокрема В. Андрійчука, Н. Василенка, О. Гапченка, О. Дачія, В. Денисюка, М. Кропивка, М. Маліка, Л. Малишевої, А. Михайлова, О. Нужної, Т. Орової, П. Саблука та ін. Їхні праці акцентують на необхідності впровадження науково-технічних інновацій та розвитку інноваційного мислення фахівців аграрного сектору, що є надзвичайно важливим і для підготовки майбутніх педагогів професійного навчання.

Мета статті – висвітлення особливостей формування здатності майбутніх педагогів професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві в процесі виробничого навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сучасний розвиток аграрного сектору України характеризується швидким оновленням технологій, механізації та цифровізації виробничих процесів, що істотно змінює вимоги до професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання. Педагог, який працюватиме у сфері професійної освіти аграрного профілю, повинен володіти інтегрованими здатностями, які дозволяють ефективно здійснювати інноваційну діяльність, впроваджувати новітні технології, формувати в здобувачів професійної освіти сучасні техніко-технологічні уміння та забезпечувати конкурентоспроможність майбутніх кваліфікованих робітників.

Здатність до інноваційної діяльності в аграрному виробництві розглядається як сукупність технологічних, методичних, проєктувальних, організаційно-комунікативних і самоосвітніх характеристик особистості, що інтегруються у процесі аудиторної та практичної підготовки. Особливе місце у формуванні таких здатностей відіграє дисципліна «Виробниче навчання», яка забезпечує практикоорієнтований, технологічно спрямований і компетентнісний характер професійної освіти [4].

Розгортання змісту дисципліни створює підґрунтя для формування цілісної системи здатностей майбутнього педагога професійного навчання, зокрема:

- технологічних – володіння інструментами діагностики, методами ремонту, технологічними картами, уміння оцінювати технічний стан обладнання;
- методичних – уміння демонструвати виробничі операції, навчати правилам безпеки, планувати навчальні заняття з урахуванням технологічної специфіки;
- організаційно-управлінських – здатність організувати роботу навчальної групи у виробничих умовах, забезпечити контроль і оцінювання результатів діяльності;
- аналітичних – здатність визначати причини несправностей, здійснювати техніко-технологічний аналіз, обґрунтовувати вибір методів ремонту;
- інноваційних – уміння застосовувати сучасні технології діагностики, новітні матеріали, цифрові інструменти моніторингу технічних процесів.

У межах вивчення дисципліни «Виробниче навчання» визначено низку ключових завдань, кожне з яких спрямоване на розвиток конкретних здатностей майбутнього педагога. Серед них:

1. Формування професійних умінь виконання демонтажно-монтажних, розбирально-складальних і регулювальних робіт. Ці завдання забезпечують розвиток технологічної здатності працювати з механізмами, орієнтуватися у конструкції агрегатів, пояснювати здобувачам принципи їх функціонування.

2. Формування умінь роботи з обладнанням та пристосуваннями з дотриманням правил безпеки праці. Це сприяє формуванню здатності організовувати безпечне освітнє середовище та навчати здобувачів культури праці й виробничої дисципліни.

3. Формування умінь використовувати контрольно-вимірні прилади. Такий досвід дозволяє педагогові здійснювати кваліфіковану діагностику, демонструвати методи вимірювання, інтерпретувати результати.

4. Розвиток здатності визначати причини спрацювання та пошкодження деталей. Це сприяє розвитку аналітичних і прогностичних здатностей, необхідних у педагогічній та виробничій діяльності.

5. Оволодіння навичками слюсарної справи. Цей компонент забезпечує розвиток практикоорієнтованих здатностей, що є обов'язковою передумовою успішної професійно-педагогічної діяльності.

Такі завдання дозволяють не лише сформувати професійні технологічні уміння, а й інтегрувати їх у методичну та педагогічну діяльність майбутніх фахівців [2].

Формування здатностей майбутнього педагога професійного навчання у процесі вивчення дисципліни «Виробниче навчання» має безпосередній зв'язок із набуттям загальних та фахових компетентностей [1].

Загальні компетентності, зокрема здатність зберігати й примножувати культурні та наукові цінності, приймати обґрунтовані рішення, сприяють розвитку гуманістичного світогляду, професійної відповідальності та технологічного мислення.

Спеціальні компетентності, що передбачають уміння застосовувати положення фундаментальних наук, використовувати методи організації праці відповідно до вимог екологічної та техногенної безпеки, є базою для:

- формування складних технологічних здатностей;
- здатності навчати здобувачів принципам безпечної експлуатації техніки;
- уміння адаптувати освітні технології до виробничого середовища;
- розвитку інноваційної ініціативності педагога.

Кожен із цих результатів відображає конкретні здатності, що формуються в процесі виробничого навчання, і визначає рівень здатності майбутнього педагога до роботи в інноваційному аграрному виробництві.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Проведене дослідження дало змогу встановити, що формування здатності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві є комплексним процесом, який поєднує опанування сучасних аграрних технологій, розвиток педагогічних умінь та забезпечення практичного досвіду.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у:

- розробленні моделей виробничого навчання, спрямованих на розвиток інноваційного мислення;
- удосконаленні методичного забезпечення формування здатності до інноваційної діяльності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Маринченко Є. О. Інновації в галузі сільськогосподарського виробництва: зміст та класифікаційні ознаки. *Науковий журнал «АГРАРНІ ІННОВАЦІЇ»*. «Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства Національної академії аграрних наук України». 2024. № 22. С. 74-80.

2. Маринченко Є. О., Маринченко І. В., Формування професійно-мобільної особистості майбутнього педагога професійного навчання за допомогою інноваційних педагогічних технологій. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: Центрально-ноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка*. 2024. № 215 (2024). С. 64-68

3. Маринченко Є. О., Муковоз М. І. Формування творчого потенціалу майбутніх педагогів професійного навчання в контексті сучасного ринку праці. *«Наукові інновації та передові технології»* (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2025. № 4 (44) 2025. С. 1302-1311

4. Маринченко Є. О., Ситніков О. М., Галісевич В. Г. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання засобами цифрових технологій. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2023.

REFERENCES

1. Marynchenko, Ye. O., Kucher, O. A., Marushko, P. V. (2023). Vykorystannia mizhdystyplinarykh zviaziv pid chas formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv profesiinoho navchannia [Innovations in agricultural production: content and classification features]. *Innovatsiina pedahohika*. (63). Prychornomorskyi naukovodoslidnyi instytut ekonomiky ta innovatsii. [in Ukrainian]

2. Marynchenko, Ye. O., Sytnikov, O. M., Halisevych, V. H. (2023). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv profesiinoho navchannia zasobamy tsyfrovyykh tekhnolohii [Formation of a professionally mobile personality of a future vocational education teacher using innovative pedagogical technologies]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky (Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psykhologhiia». Seriiia «Medytsyna»)*. [in Ukrainian]

3. Marynchenko, Ye. O. (2024). Innovatsii v haluzi silskohospodarskoho vyrobnytstva: zmist ta klasyfikatsiini oznaky [Formation of the creative potential of future vocational education teachers in the context of the modern labor market]. *Ahrarni innovatsii*. (22). S. 74–80. Instytut

klimatychno oriientovanoho silskoho hospodarstva Natsionalnoi akademii ahrarnykh nauk Ukrainy. [in Ukrainian]

4. Marynchenko, Ye. O., Marynchenko, I. V. (2024). Formuvannia profesiino-mobilnoi osobystosti maibutnoho pedahoha profesiinoho navchannia za dopomohoiu innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii [Formation of professional competence of future vocational education teachers using digital technologies]. *Naukovi zapysky. Seriiia: Pedahohichni nauky*. 215. S. 64–68. Tsentralnoukrainskyi derzhavnyi universytet imeni Volodymyra Vynnychenka. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

МАРИНЧЕНКО Євгеній – доктор філософії, доцент, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Наукові інтереси: професійна освіта, аграрні технології, методика викладання, інноваційні освітні підходи.

ГАЛІСЕВИЧ Вадим – аспірант кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Наукові інтереси: формування інноваційних і професійно-технологічних компетентностей майбутніх педагогів професійного навчання через інтеграцію теоретичної підготовки, виробничого навчання та сучасних цифрових технологій.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

MARYNCHENKO Yevhenii – Doctor of Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Vocational Education and Technologies of Agricultural Production of Glukhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko.

Scientific interests: vocational education, agricultural technologies, teaching methods, innovative educational approaches.

HALISEVYCH Vadym – PhD student at the Department of Vocational Education and Technologies of Agricultural Production of Glukhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko.

Scientific interests: formation of innovative and professional and technological competencies of future vocational teachers through the integration of theoretical training, practical training and modern digital technologies.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2025 р.

Стаття прийнята до друку 27.12.2025 р.

УДК 001.102:02: 930.25(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-67-72

МОРГУН Алла –

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри готельно-ресторанної та музейної справи Мукачівського державного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4434-4919>
e-mail: morgunalla56@gmail.com

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНОЇ ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ БІБЛІОТЕЧНОЇ, ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ

Стаття присвячена комплексному аналізу цифрової трансформації аналітико-синтетичної обробки інформації та її впливу на професійну підготовку фахівців бібліотечної, інформаційної та архівної справи. У дослідженні підкреслюється, що цифровізація, яка охоплює всі сфери суспільної діяльності, формує нову парадигму роботи з інформацією та зумовлює необхідність глибокої модернізації освітніх програм. Автор наголошує, що традиційні процеси відбору, аналізу, систематизації й узагальнення